

28-01-136

Vestfold Fremtid & Vestfold Arbeiderblad 24 Sept 1960

«Jeg har levd i de rikeste utviklingsårene Norge har hatt»

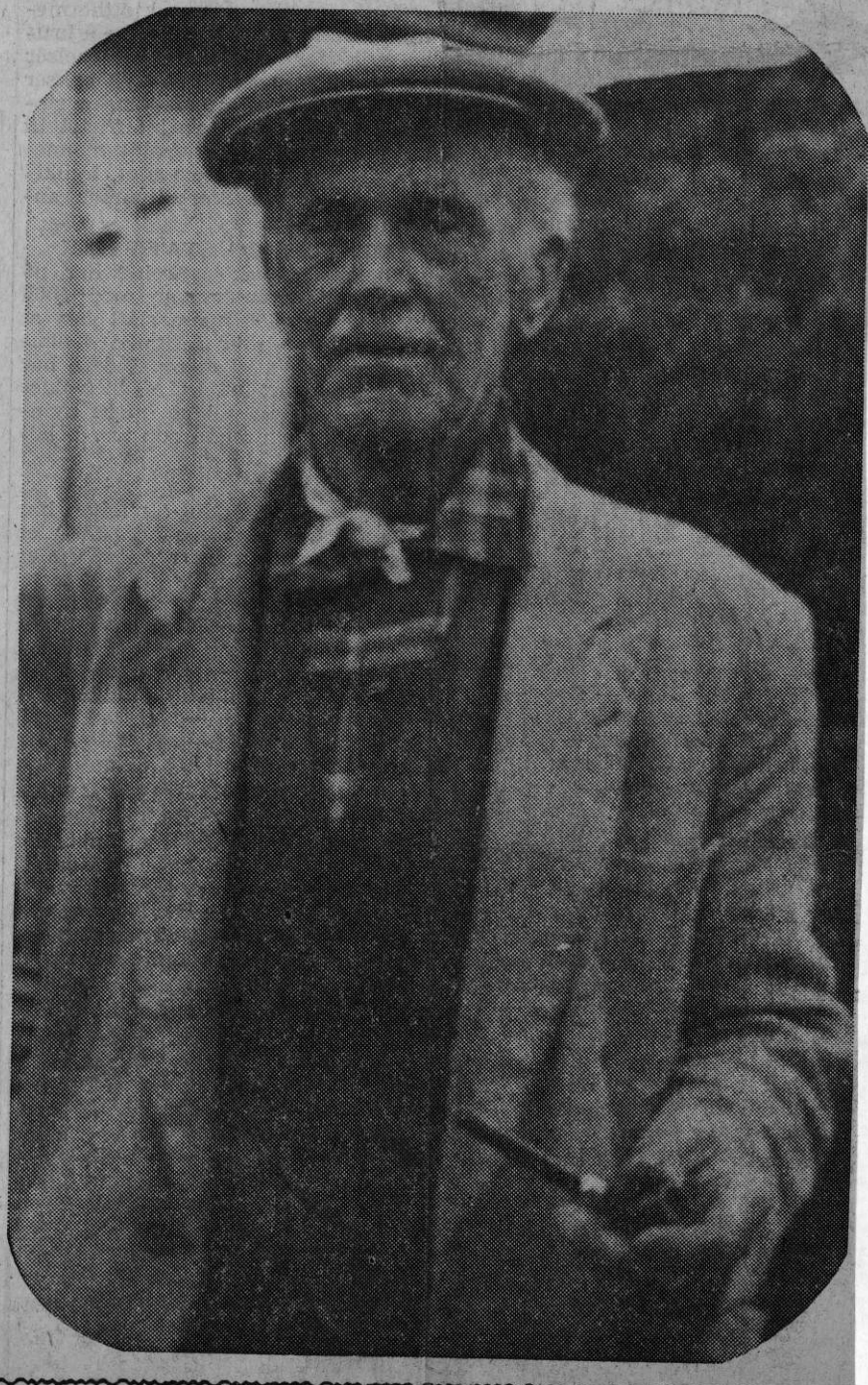
**Fiskeren, hvalfan-
geren, fiolinisten og
livskunstneren Hakon
Bergan på Østerøya
i Sandar forteller**

HAKON BERGAN, Solstrand på Østerøy i Sandar, er en livskunstner — et menneske som på sett og vis går sine egne veier, ubundet av tid og sted, og som kan ha sine bestemte meninger på tvers av den vanlige manns oppfatning av dagsaktuelle spørsmål. Vi besøkte denne mannen i hans hjem her om dagen, vi lyttet til han og lærte av han. Hakon Bergan er snart 77 år gammel, men likevel på mange måter en ungdom.

Hjem like ved sjøen

Stedet hans heter betegnende nok Solstrand og Hakon Bergan er født der. Huset ligger helt nede ved sjøen så Bergan har i alle år vært nær knyttet til sjøen. En stor hytte som også tilhører Bergan, leies ut til sommergjester.

Bergan er lett på foten som en ungdom og at han også er kvikk i tanken, får vi snart merke. Vi rusler ned til stranden og verten peker utover sjøen og forteller at der står hummerteinene hans og der står garnet. Fra min barndomstid har vannet sunket minst $\frac{1}{2}$ meter, opplyser Bergan, men ellers er det ikke store forandringer å se der ute. Bergan er tross sin høye alder ute på sjøen hver dag og fiske er hans næringsvei. Men det er ingen som blir velholdende av fiskeryrket på disse kanter, slår Bergan fast, det rekker snaut nok til det daglige brød.

Et friskt teaterslag

Bergan var i sin tid en meget habil musiker.

— Jeg er musiker av pasjon og lyst, sier han selv, men det går ikke an å leve av musikken. 11 år gammel lærte jeg å spille fiolin av min eldre bror. I 4 år studerte jeg ved musikkonservatoriet i Oslo og spilte senere i Det norske teaters orkester og var også kapellmester på flere mindre restauranter. Jeg husker for øvrig en ganske morsom episode fra den tiden. «Jeppe på Bjerget» var oversatt til landsmål av Arne Garborg og ble oppført på Det norske teater. Flere av de «fine», særlig gymnasiaster demonstrerte mot dette med kraftige pipekonserter. Da tok bondestudentene affære og Oslo-gymnasiastene ble rett og slett kastet fra galleriet og ned i salen. Sykebilene gikk fram og tilbake under hele forestillingen og tok seg av mer eller mindre forslåtte individer. Politifullmektig Eriksen sto ute i gata på ei gardintrapp og leste opprørsloven, humrer Bergan ved tanken på «teaterslaget».

Men allerede i 1915 måtte Bergan slutte med fiolinspillingen på grunn av en dårlig arm, men interessen for musikk er fremdeles levende. Han har komponert en del og hans siste komposisjon heter «Marsj til Sandefjord».

Slitsomt på hvalfeltet i gamle dager

— Hva drev De med etter at De måtte slutte med musikken?

— Det ble til at jeg tok en tur til sjøs og jeg rakk 7 sesonger på hvalfangst. 3 år var jeg i sine, 3 år ved Australia og 1 år på Syd-Georgia med A/S Thor Dahls båter. Slitet er det han husker best fra hvalfangsten den gangen, men fortjenesten var relativt god og kosten stor sett førsteklases. Etter at hvalfangerne organiserte seg ble forholdene imidlertid mye bedre.

— Noen dramatiske opplevelser fra den tiden?

— I 1926 var jeg ombord i «Thor I» og da kom vi opp i en kraftig syklon i Florida. Vinden blåste med 120 meters styrke i sekundet i sykklons sentrum, og til alt hell befant vi oss i periferien hvor det «bare» var 60 meter i sekundet, beretter Bergan. Vi trodde vår siste time var kommet, men vi slapp med en del materiell skade.

I de siste årene har Bergan holdt seg ute på Østerøy, fisket litt og på det viset livnæret seg. I sommer var han forresten med på å sette opp et seksjonshus og er på ingen måte tynget av alderen.

Moralsk opprustning en farsott fra England

— Har De hatt noen andre interesser utenom musikken?

— Jeg har alltid lest mye og søken etter viden er den eneste form for nysgjerrighet jeg anerkjenner.

4 — Har De vært mye med i det offentlige liv?

— Nei, det overlater jeg til andre som foregir å ha bedre greie på sakene. Vi merker at Bergan blir ivrigere når han kommer inn på dette og nøder ham til å fortsette. Det er mangt og meget jeg er uenig i og spesielt noe jeg hørte i radioen tirsdag reagerte jeg sterkt på. Bergan tenker på professor Skard og hans innlegg i programposten «Demokratiet i søkelyset».

Professoren rettet sitt sverd mot NRK og mye annet — unntatt mot den lille farsott fra England som kaller seg moralsk opprustning. Han talte med dirrende røst mot hatet i verden, men røsten dirret av hat. Skard kom inn på våre forbindelsesfeller USA og Tyskland. Tyskland som vi alle kjenner på dets gjerninger i hundreder av år, sier Bergan.

Professor Skard nevnte også flere ganger Gud. Naturligvis gjorde Skard det, for Gud er jo teologenes og Pauli disiplers skilt, så å si forretningsskilt som bakerens kringler og barberens blanke skilt.

Men teologene syntes å glemme eller å være best tjent med det at Kristus som de skal tjene i all sin ferd var «Fredsfyrsten» som sa: «Gå bort og selg alt ditt gods og gi det til de fattige. Kom så og følg meg».

Hans tale anbefalte Moralsk opprustning uten å levere ett eneste konkret eksempel på dens mål i sosial retning som alltid er det viktigste

Heldigvis var herr Skards tale tydelig nok og avslørte Moralsk opprustning som et av tidens mange lumske angrep på den jevne manns rett til velstand og trivsel. Vi bør sette søkelyset på alle som prøver å skru tidens visere tilbake til de gode, gamle dager da menigmann bøyde sitt hode under åket og trodde de bare var til for å være asfaltdekke på «de stores» vei.

Fornøyd med utviklingen i Norge

Nå hadde Bergan pratet seg varm og vi lar hans krasse bemerkninger ale for seg.

— Hvordan ser De på utviklingen i Norge?

— De årene jeg har levd hører med til de rikeste utviklingsårene Norge ar hatt. Stort sett lever vi godt her landet selv om det alltid finnes de som vil klage. Selv har jeg det stille og rolig på mine gamle dager og kona og jeg stortrives her ute på Østerøy. Det skjønner vi så gjerne for Hakon Bergans eiendom, Solstrand, er virkelig litt av en perle. Men for forfener å ha det godt Bergen etter et angst og slitsomt dagsverk.

Teddy